

PROROCY MNIEJSI

BIBLIA

Nowy Przekład Dynamiczny
wydanie studyjne

Chrześcijaństwo w ujęciu biblijnym nie jest koncepcją etyczną, doktrynalną czy zorganizowanym systemem religijnych obrzędów, nakazów czy zakazów. Jego sensem oraz najgłębszą istotą jest osobisty związek człowieka z Chrystusem, PANEM Niebios i Ziemi. Również w ujęciu religioznawczym biblijne chrześcijaństwo nie jest religią, ponieważ – według definicji z tej dziedziny nauki – religią jest zespół przekonań i obrzędów, które człowiek powinien praktykować w celu zyskania przychylności swojego bóstwa wyrażającej się w postaci błogosławieństwa wiecznego życia lub innych oczekiwanych i pożądanых korzyści. Nie tym zajmuje się biblijne chrześcijaństwo. Ono koncentruje się na przekazaniu tego, co Jedyne Bóg, Prawdziwy PAN i Wiekuisty Władca Niebios suwerennie i samodzielnie dokonał w Jezusie Chrystusie, aby umożliwić człowiekowi wieczną społeczność z sobą samym. Mówi więc ono o działaniu Świętego Boga w stosunku do upadłego człowieka, który w żaden sposób nie jest w stanie pokonać przepaści grzechu oddzielającego go od Najwyższego. W przeciwieństwie do biblijnego chrześcijaństwa, które, zainicjowane przez Chrystusa, stało się we wszelkich kategoriach absolutną nowością, wszelkie systemy religijne funkcjonowały i funkcjonują zawsze według jednakowego schematu, tzw. modelu świątynnego (więcej w Komentarzu NPD → Świątynny model religijności a biblijne chrześcijaństwo).

Redakcja NPD ma głęboką nadzieję, że to nowe, dynamiczne wydanie Pisma św. będzie służyło zrozumieniu Bożego dzieła oraz wprowadzeniu każdego czytelnika w osobistą relację z Chrystusem i umocnieniu w Nim. Zrobiliśmy wszystko, co było w naszej mocy, aby tekst NPD był nie tylko wierny merytorycznie przekazowi myśli zawartych w oryginalnych tekstach Bożego Słowa, spisanych w językach hebrajskim, aramejskim i greckim, ale także łatwo zrozumiały dla współczesnego czytelnika, który nie ma przygotowania egzegetycznego czy teologicznego. Mamy oczywiście pełną świadomość, że bez pomocy Bożego Ducha nasza praca nie przyniesie żadnego duchowego owocu. Dlatego modlimy się, żeby Duch Świętego Boga, to znaczy Duch Chrystusa, osobiście przemawiał do każdego czytelnika NPD i prowadził go do zrozumienia oraz pełnienia woli Niebiańskiego Ojca.

Cała Biblia jest jednym wielkim świadectwem o Jezusie Chrystusie. Stary Testament jest zapisem Bożych zapowiedzi przyjścia Jezusa i przygotowaniem ludzi na to wydarzenie. Nowy Testament, a w zasadzie *Dobra Wiadomość o ratunku w Chrystusie*, jest z kolei zapisem ziemskiego życia, misji i nauczania Jezusa, a także tego, jak informacja o dziele, którego On dokonał, została zanesiona przez Jego wysłanników i uczniów do wszystkich narodów Ziemi. W komentarzach i przypisach redakcyjnych staraliśmy się zwracać na to szczególną uwagę.

Redakcja NPD

Prorocy mniejsi

———— * ————

Nowy Przekład Dynamiczny

opatrzone przypisami oraz komentarzem
filologicznym, historycznym i teologicznym

Wydawnictwo NPD
Warszawa

Niniejszy przekład nie jest wynikiem pracy jednego czy kilku tłumaczy, lecz został zrealizowany metodą dynamicznych ekwiwalentów znaczeniowych przez Redakcję NPD w oparciu o zebrane materiały, do których należą *Biblia Hebraica Stuttgartensia* wyd. 4, Stuttgart 1990, a także liczne etymologiczne przekłady interlinearne oraz słowniki i komentarze biblijne.

Redakcja:

Zespół Wydawnictwa NPD

Korekta:

Anna Kaszubowska i Zespół Wydawnictwa NPD

Korekta audio:

Edyta Widawska

Przygotowanie komputerowe i skład systemem T_EX:

Fixpoint Krzysztof Rudnik

Projekt i przygotowanie okładki:

Radosław Krawczyk

Redaktor naczelny:

Piotr Wacławik

Copyright © 2026 by NPD

All rights reserved. Wszelkie prawa tłumaczenia zastrzeżone.

Wydanie pierwsze

Ta książka ani żadna jej część nie może być przedrukowywana ani w jakikolwiek inny sposób reprodukowana czy powielana mechanicznie, fotooptycznie, zapisywana elektronicznie lub magnetycznie, ani odczytywana w środkach publicznego przekazu bez pisemnej zgody wydawcy.

Pisma w sprawie zezwoleń należy kierować na adres:

Oficina Wydawnicza VOCATIO sp. z o.o.

ul. Polnej Róży 1,

02-798 Warszawa

e-mail: vocatio@vocatio.com.pl

Sprzedaż publikacji NPD prowadzi Oficina Wydawnicza VOCATIO sp. z o.o.

Dział handlowy: 508 091 946

e-mail: sklep@vocatio.com.pl

www.vocatio.com.pl

W razie cytowania fragmentów zaczerpniętych z tego przekładu należy w adresie biblijnym wpisać skrót (NPD), np. Ps 23,1 (NPD) lub (Ps 23,1 NPD).

Więcej informacji na stronie:

<http://www.BibliaNPD.pl>

ISBN 978-83-68896-03-9

WSTĘP

do tomu *Prorocy mniejsi*

Zwój *Trej Asar* (*Księga Dwunastu*), znany także jako *Prorocy mniejsi*, to szczególna część Biblii Hebrajskiej. Wiele tekstów z tej księgi mówiących o przyszłym odrodzeniu Izraela jest odczytywanych przez Żydów w sposób narодно-polityczny, a nawet ekonomiczny. Często łączone są z dalej oczekiwanym Mesjaszem, innym niż Jezus Chrystus. Jednak jest to ślepy zaulek teologiczny. Chrystus wyjaśnił, że całe Pismo św. jest jednym wielkim świadectwem o Nim samym (por. J 5,39). Przesłanie Biblii nie jest więc nacelowane ani na Boże Prawo (którego podstawowym celem było odwzorowanie Bożej świętości), ani na lud Izraela (wybrany do ogłoszenia Bożej chwały pomiędzy narodami) z jego wszystkimi błogosławieństwami i przekleństwami, ani nawet na Kościół, który jako społeczność składa się tylko z tych ludzi, którzy w Jezusie Chrystusie składają całą swoją ufność i nadzieję. Zgodnie z wyjaśnieniem podanym przez Jezusa z Nazaretu zasadnicze i podstawowe przesłanie Bożego Słowa dotyczy Jego i tylko Jego, gdyż tylko On, Jezus Chrystus, jest Drogą (do Bożego Królestwa), Prawdą (Bożą) i Życiem (odwiecznym i nieskończonym) – por. J 14,6.

W podobny sposób działa Duch Świętego Boga, który, zanim został powszechnie wylany w dniu Pięćdziesiątnicy na wierzących w Chrystusa (por. Dz 2), z woli Najwyższego ogarniał jedynie wybrane osoby (proroków). Przez wieki i pokolenia Bóg przemawiał do Hebrajczyków przez takich właśnie proroków (por. Hbr 1,1), jednocześnie przygotowując całą ludzkość (w czym nie współpracował z Nim lud żydowski wybrany do tej misji) na przyjście Chrystusa (por. Hbr 1,2-4). Ten Duch w dniu Pięćdziesiątnicy został wylany w jednym tylko celu: aby wszelkie istotne dla ludzi sprawy – zarówno duchowe, jak i egzystencjalne – wyjaśnić światu w perspektywie życia, misji i dzieła Jezusa Chrystusa (por. J 16,7-16). Bez tej pracy Ducha Bożego (Ducha Chrystusa) trudno byłoby zrozumieć jakiegokolwiek przesłania prorockie. Warto przy okazji podkreślić, że działanie Ducha Bożego jest całkowicie koherentne i synergiczne z tym, co jest w Biblii zasadniczym przekazem Bożego Słowa. Duch, z właściwą sobie mocą i przenikliwością, wyjaśnia treści merytoryczne zawarte w przekazie Bożego Słowa, zaś to Słowo podaje wszystko, co jest potrzebne do zrozumienia i realizacji misji Bożego Ducha. Działanie jednego i drugiego (Słowa i Ducha) jest w całości zogniskowane na Osobie Jezusa Chrystusa i na nikim ani na niczym więcej.

Przystępując zatem do lektury *Proroków mniejszych*, trzeba koniecznie pamiętać o powyższych uwarunkowaniach. Żyjemy bowiem na polu walki duchowej, która zasad-

niczo rozgrywa się o to, czy naszą ufność i nadzieję złożymy w Chrystusie czy w kimś lub czymś innym, a przecież konkurencji w tym zakresie nie brakuje. Dostarcza jej nie tylko skłonna do grzechu ludzka natura (gr. *sarks*) lubująca się w rozlicznych formach religijności, ale także świat oraz duchowe siły zła, które działają przez system myślenia tego świata.

Człowiek stworzony przez Boga ma w swoim wnętrzu (opisywanym jako duch ludzki) specjalne miejsce przeznaczone dla Chrystusa. To właśnie przez swego ducha poddanego Duchowi Chrystusa człowiek może wejść w bliską relację ze Zbawicielem (por. Ga 5,16; Ga 5,22). Zanurzając się w Słowo Chrystusa, zanurzamy się Ducha Chrystusa, a więc Ducha Świętego Boga. Wynika to jasno z zapisów NT, a w szczególności z:

- a) obserwacji życia Chrystusa – jedyne go Człowieka, który zawsze i w każdej chwili był zanurzony w Ducha Bożego;
- b) porównania nauczania Apostoła Pawła, który w swych pismach objaśnił, czym faktycznie jest zanurzenie (chrzest) w Bożego Ducha. Wynika to choćby z porównania jego zapisów z Ef 5,17-20 z Kol 3,16-17.

Jest jednak do tego ważne zastrzeżenie. Aby zanurzenie w Bożego Ducha i Boże Słowo stało się rzeczywistością dla człowieka, jego duch musi zostać ożywiony przez Bożego Ducha (por. J 3,1-21). Jeśli to nie nastąpi, człowiek będzie jedynie umacniał się w swej naturalnej religijności, co w końcu poprowadzi go do uczestnictwa w jakiejś zorganizowanej, obrzędowej formie religii zamiast do budowania i pielęgnowania osobistej żywej wiary, która polega na posłuszeństwie Bożemu Słowu i Duchowi. Obrzędowa religijność sprawia, że człowiek dochodzi do przekonania, iż bliską relację z Bogiem może osiągnąć przez sprawowanie obrzędów i misterii, w których pomocnymi mają być obiekty religijne, przewodnicy religijni (zwani ogólnie duchownymi), procedury religijne czy wreszcie organizacje religijne. Jednak przecież to sam Jezus Chrystus wyraźnie stwierdził: „Zbliży się jednak czas, a w zasadzie już nadszedł, kiedy prawdziwi czciciele będą oddawać cześć Ojcu w duchu i w prawdzie. I właśnie takich czcicieli chce mieć Ojciec! Bóg jest Postacią Duchową, dlatego konieczne jest, by Jego czciciele oddawali Mu cześć w duchu i w prawdzie” (J 4,23-24 NPD).

W tego rodzaju pułapkę zorganizowanej, obrzędowej religijności, popadli Żydzi. Korzeniem tego był fundamentalny grzech pychy wynikający ze złego zrozumienia wybrania. Skutkiem takiego pojmowania swej tożsamości lud ten rozwinął własną religijność do rozmiarów wręcz monstrualnych. Wiązało się to z oderwaniem litery Bożego Słowa, które identyfikowano zasadniczo z Bożym Prawem (*Torą*) od Bożego Ducha. Biblia zaświadcza, że przez większość swej historii Żydzi nie chcieli słuchać ani Najwyższego, ani Jego proroków (por. Iz 6,9-10; J 12,37-43). Odrzucili nawet Syna Bożego, który jako Mesjasz przyszedł do nich (por. Mt 21,33-46; J 1,9-13). Aby lepiej to zrozumieć, warto przeanalizować znakomitą przemowę Szczepana przed Sanhedrynem zapisaną w Dz 7,1-60, w której przedstawił on duchową perspektywę na żydowską historię. W wymowie jest ona podobna do Psalmu 106. Apostoł Paweł (sam zresztą Żyd z frakcji faryzeuszy) tak wyjaśnił przyczyny duchowego mroku panującego pośród Żydów:

„A jeśli posługiwanie Śmierci¹ – utrwalone zapisem wyrytym w kamieniu – dokonało się w blasku takiej Chwały, iż synowie Izraela nie byli w stanie

¹Tak Apostoł określa poleganie na przepisach Bożego Prawa w kwestii zbawienia (por. Ga 3,10).

patrzeć w twarz Mojżesza z powodu bijącej od niego jasności – która zresztą po pewnym czasie wygasła – to czyż służenie Bożemu Duchowi nie realizuje się w znacznie większej chwale? A jeśli posługiwanie, którego celem było ogłoszenie wyroku potępienia, zainicjowane zostało w blasku Chwały, to o ile większą chwałą spowita jest służba ogłaszania Bożej sprawiedliwości w Chrystusie. W porównaniu z przeogromną chwałą tej służby tamta, stara, wydaje się bez blasku – wręcz pozbawiona chwały. Jak bowiem gasnący blask tego, co jest przemijające, mógłby w ogóle równać się z nieogarnioną chwałą tego, co jest nieprzemijające? Z uwagi na to, głosząc tak wspaniałą nadzieję, stajemy wobec wszystkich z pełną otwartością, a nie jak Mojżesz, który skrywał twarz za zasłoną, by synowie Izraela nie zorientowali się, iż z dnia na dzień błędnie chwala tego, co od samego początku było ustanowione jako przejściowe, niemające wiekuistego znaczenia. Wskutek niezrozumienia tej zasadniczej prawdy umysły Żydów skamieniały i takie pozostają aż po dzień dzisiejszy. A kiedy czytają Stare Przymierze, zasłona – podobna jak u Mojżesza – przesłania oczy ich serc. Ona bowiem usuwa się jedynie w Chrystusie. Kiedy więc czytają Mojżesza, zasłona ta nadal spoczywa na ich sercach. Ilekroć jednak zwracają się do Jezusa jako PANA, zostaje ona usunięta. Albowiem PAN jest Duchem, a gdzie Duch PANA, tam wolność. Dlatego we wszystkich nas, którzy z odsłoniętymi twarzami nieustannie wpatrujemy się w Chwałę PANA, niczym w zwierciadle odbija się Jego splendor. A dzieje się to, ponieważ Duch PANA – krok po kroku – przekształca nas na Jego obraz w taki sposób, by Jego Chwała coraz mocniej jaśniała również w nas” (2 Kor 3,7-18 NPD).

Żydowska egzegeza tekstów prorockich idzie w takim kierunku interpretacyjnym, by starotestamentowe zapowiedzi czasów mesjańskich związane z Wcieleniem, misją i dziełem Jezusa Chrystusa oraz wynikającymi z tego duchowymi błogosławieństwami odnosić wyłącznie do Izraela pojmowanego etnicznie. W takim nastawieniu zapowiedzi błogosławieństw czasów mesjańskich są przez nich interpretowane wręcz materialnie jako bogactwo i dobrobyt (prosperity) oraz władza nad światem znajdująca się w ich rękach. Tym bardziej więc wzbudza zdziwienie to, że istnieje grupa teologów i biblistów chrześcijańskich, którzy są skłonni przyjąć tę narrację, traktując rozlicznych żydowskich rabinów czy cadyków za swych nauczycieli.

Tacy (wspomniani wyżej) teologowie i bibliści jakby nie zauważyli, iż epoka biblijnego Izraela zakończyła się ok. 2000 lat temu. Dalszy rozwój myśli religijnej w łonie Judejczyków doprowadził do powstania nowych kierunków (zwanym razem judaizmem rabinicznym lub talmudycznym), które były mistyczno-ezoteryczną reakcją na dynamiczny rozwój chrześcijaństwa. Judaizm rabiniczny rozwinął się jako zupełnie nowa (różna od starożytnego mozaizmu) religia. Od początku sam siebie określał jako nurt antychrześcijański, dlatego literalne interpretowanie przesłań proroków mniejszych przez żydowski pryzmat narodowo-religijny należy postrzegać jako drogę donikąd. Zdecydowanie lepsze jest podejście hermeneutyczne, w którym ważne miejsce zajmuje analiza kontekstualna – zarówno historyczna, jak i kulturowa – bazująca na tym, co jest najważniejsze, a więc

na zasadzie sformułowanej przez samego Jezusa z Nazaretu: „**Badacie Pisma, sądząc, że w nich znajdziecie odpowiedź na pytanie, w jaki sposób osiąść odwieczne i nieskończone Życie. Tymczasem one składają świadectwo o mnie!**” (J 5,39 NPD).

Zespół Redakcyjny NPD starał się niezmiennie pamiętać o tym, pracując nad tekstami *Proroków mniejszych*. W wielu miejscach teksty prorockie zawarte w zwoju *Trej Asar* są bardzo enigmatyczne i nie do końca jasne. Tłumacze głównego nurtu translatoryki biblijnej często pozostawiają te fragmenty bez komentarza albo, co gorsza, interpretują je, idąc za myślą rabinacką. Zadanie przygotowania jasnego i zrozumiałego dla współczesnego czytelnika przekładu ksiąg z tego zwoju utrudnia fakt istnienia rozbieżności pomiędzy manuskryptami masoreckimi, a wcześniejszą w stosunku do nich (o ok. 1100 lat) *Septuagintą* czy manuskryptami syryjskimi, a nawet targumami. W tej sytuacji Redakcja NPD doszła do przekonania, że samo użycie metody ekwiwalentów dynamicznych w przekładzie *Proroków mniejszych* może okazać się niewystarczająco pomocne dla czytelników w uchwyceniu głównego przesłania tych ksiąg.

Dlatego zdecydowaliśmy się dodatkowo na głębsze zastosowanie metody targumicznej (wyjaśniająco-interpretującej), dzięki której, jak mamy nadzieję, udało się nam przygotować teksty proroków mniejszych w postaci łatwiejszej do zrozumienia. Metoda targumiczna czasami wymagała od Redakcji NPD wprowadzania do głównego tekstu interpretacji, które chociaż dzisiaj są absolutnie prawdziwe i oczywiste (dysponujemy bowiem wiedzą, jak przez 2500 lat od powstania *Trej Asar* potoczyła się historia zbawienia), to jednak w tamtym czasie nie były tak jasne i oczywiste. Z pewnością dla badających starożytne rękopisy biblistów i naukowców, którzy koncentrują się na ich literalnych przekładach i analizach porównawczych, może to być minus proponowanego tłumaczenia. Z góry uznajemy taką krytykę, jednak chcemy wyraźnie przypomnieć oraz ponownie zadeklarować, że przekład NPD nie jest przeznaczony dla tych profesjonalistów. Zespół NPD adresuje go do zwykłych zjadaczy chleba, dla których łatwość zrozumienia oryginalnego Bożego przesłania ma znaczenie pierwszorzędne.

Osobnym problemem, z którym borykała się Redakcja NPD, były ślady nadmiernej, hagadycznej aktywności żydowskich redaktorów tych ksiąg. Część z ich zabiegów okazała się dość łatwa do wychwycenia i opracowania targumicznego, jednak część (np. 14 rozdział *Księgi Zachariasza*) podważała wprost wiarygodność samego tekstu. Gdyby nie zrozumienie historii oraz celu redakcji tych zapisów, Zespół NPD prawdopodobnie poddałby się wobec tak mocnego świadectwa ludzkiej ingerencji w istotę Bożego przekazu. Nie możemy bowiem zapominać, że cały Stary Testament zasadniczo został spisany lub zredagowany w okresie powygnaniowym. Żydowski redaktorzy religijnych pism hebrajskich wprowadzali do nich elementy „ku pokrzepieniu serc” tych, którzy po koniec VI w. p.n.e. po siedemdziesięciu latach powrócili z przesiedlenia. To sprawia, że dzisiaj (szczególnie po opracowaniu tych tekstów dokonanych przez masoretów) jest niezwykle trudno oddzielić oryginalne Boże orędzia od elementów żydowskiej narodowej *hagady*, która została zręcznie wpleciona przez pisarza Ezdrasza i jego środowisko. Jedynym solidnym remedium na to jest dokładne przyjrzenie się charakterowi Jezusa Chrystusa oraz szczegółowe rozważanie Jego nauczania. To one (charakter i nauczanie) rzucają prawdziwe światło na to, co w Starym Testamencie rzeczywiście pochodzi od Boga, a co od człowieka; co jest rzeczywistą treścią Bożego przesłania, a co ludzką formą nałożoną na to przesłanie; jaki jest prawdziwy obraz Boga, a jaki jedynie ludzką życzeniową projekcją tego obrazu.

Biorąc to wszystko pod uwagę, czytamy księgę *Prorocy mniejsi*, mając w pamięci zarówno tekst J 5,39, jak i to, co miał na myśli Apostoł Paweł, pisząc, że wszystko, co znajduje się w Starym Testamencie, „zostało (...) zapisane dla nas jako ostrzeżenie, abyśmy przypadkiem nie poszli za ich¹ przykładem w pożądaniu zła” (1 Kor 10,6 NPD).

Przy tej sposobności przekazuję serdeczne podziękowania wszystkim osobom, które na bieżąco doradzały naszemu Zespołowi oraz konsultowały prace redakcyjne tomu *Prorocy mniejsi*. Bez wątpienia przekazywanymi uwagami wniosły aktywnie swój wkład w finalną postać tej publikacji.

Piotr Wacławik
Redaktor naczelny NPD

¹ Chodzi o religijnych Żydów.

SPIS TREŚCI

Wstęp do tomu <i>Prorocy mniejsi</i>	5
Księga Ozeasza	11
Księga Joela	35
Księga Amosa	49
Księga Abdiasza	69
Księga Jonasza	75
Księga Micheasza	85
Księga Nahuma	103
Księga Habakuka	113
Księga Sofoniasza	123
Księga Aggeusza	133
Księga Zachariasza	141
Księga Malachiasza	169

Dodatki

W jaki sposób można stać się uczniem Jezusa Chrystusa	183
Skróty	189

KSIEGA OZEASZA

Księga Ozeasza

Autor księgi

Prorok Ozeasz (hebr. *Hoszea* – co znaczy „*JHWH* jest zbawieniem”) był synem Beeriego (por. Oz 1,1). Był on dla Izraela, obok Amosa, prorokiem ostatniej szansy. Mieszkał i działał w królestwie północnym w czasie panowania siedmiu ostatnich królów Izraela, począwszy od Jeroboama II (panowanie samodzielne 782–753 r. p.n.e.) przez Zachariasza (panował sześć miesięcy na przełomie 753/752 r. p.n.e.), Szalluma (panowanie przez jeden miesiąc w roku 752 p.n.e.), Menachema (panowanie 752–742 r. p.n.e.), Pekachiasza (panowanie 742–740 r. p.n.e.), Pekacha (samodzielne panowanie 740–732 r. p.n.e.) aż do ostatniego króla Izraela, Ozeasza (panowanie 732–723 r. p.n.e.)¹.

Czas powstania księgi

Większość biblistów jest zgodna, że prorok swoją główną aktywność przejawiał w latach 755–710 r. p.n.e., a więc ok. dziesięciu lat po Amosie. Swoją księgę spisał już po upadku Izraela we wczesnych latach panowania króla judzkiego Ezechiasza (panowanie 729–695 r. p.n.e.). Był to zatem dramatyczny okres chaosu i rozkładu zarówno w historii Izraela, jak i Judy.

Miejsce powstania księgi

Izrael (królestwo północne).

Adresaci księgi

Żydzi, głównie ci z królestwa północnego, którzy zostali deportowani do Asyrii. Jednak przesłanie Ozeasza było i dalej jest czytane także przez pozostałych Żydów oraz przyjmowane w odniesieniu do całego narodu.

Kontekst spisania księgi

Księga Ozeasza stanowi pierwszą część zwoju zwanego przez Żydów *Trej Asar*, czyli *Księga Dwunastu*. W kanonie chrześcijańskim zestaw ten został określony mianem „prorocy mniejsi”. W nazwie tej nie chodzi o ich mniejsze znaczenie, ale o fakt, że ich księgi są wyraźnie krótsze od tzw. proroków większych (wielkich).

Księga została spisana przez proroka Ozeasza w czasach niezwykle dramatycznych dla narodu żydowskiego. Po pierwsze, był to czas podziału na królestwo północne i południowe, które pozostawały zwaśnione. Po drugie, Żydzi byli atakowani przez zewnętrzne potęgi, które ich najeżdżały, a w końcu także deportowały do niewoli. Deportacje asyryjskie dokonały się za życia Ozeasza, zaś babilońskie nieco później.

¹Datowanie wg Thielego.

Wszystkie wspomniane wyżej doświadczenia były wprost pochodną grzechu bałwochwalstwa, w którym Żydzi nieustannie się pławili. W istocie grzech bałwochwalstwa, czyli czczenia obcych „bogów”, polega na hołdowaniu demonom i służeniu im (por. Ps 106,36-46). Psalm 106 jak w soczewce ukazuje mentalność narodu żydowskiego, który nigdy poważnie nie żałował swej postawy i nigdy nie pokutował na tyle mocno, by w końcu definitywnie zejść z drogi bałwochwalstwa. Przez całą swoją historię lud ten niezmiennie odstępował od Najwyższego, a kiedy do Niego wracał, czynił to na krótko. W końcu Izraelici doczekali się finalnej decyzji Boga o wręczeniu im listu rozwodowego (por. Jr 3,8). Od tego czasu przestali być ludem Bożym w sensie etnicznym. Oczywiście poszczególne osoby pochodzenia żydowskiego nadal mogły zaliczać się do Bożego ludu, lecz wynikało to raczej z ich osobistej wiary (zaufania do Najwyższego przez złożenie nadziei w zapowiadany lub objawiony Mesjaszu, czyli Chrystusie), a nie z przynależności narodowej. O tej ważnej zmianie pisał wybitny rabin z I w. n.e. Szaweł z Tarsu, który w świecie grecko-rzymskim znany jest jako Apostoł Paweł (por. Rz 2,29; Rz 3,29-30).

Księga Ozeasza poprzedza nieco wspomniany przez Jeremiasza list rozwodowy, który Bóg wręczył Izraelowi, jednak i ona składa świadectwo o odwróceniu się Boga od Izraela (por. Oz 9,17). Niesie przesłanie o głębokim bólu Najwyższego z powodu zdrady, której dopuścił się Izrael, oraz informację o ciągle obecnej w Bożym sercu chęci odnowienia relacji z narodem żydowskim (odzyskania ich serc) przez okazanie im głębi ofiarnej miłości Wiekuistego. Na przykładzie małżeństwa proroka Ozeasza z wyuzdaną prostytutką Najwyższy postanowił udokumentować skalę ogromnego rozczarowania i gniewu, jakie w Jego sercu wzbudzają bałwochwalcze występki Izraela. Występki tego typu Przedwieczny zawsze określał mianem zdrady. Ponieważ Bóg jest Postacią Duchową (por. J 4,24), to taką zdradę określał zawsze mianem duchowej zdrady, a dla lepszego zrozumienia przez cielesnych ludzi porównywał ją zawsze do zdrady małżeńskiej.

Żydowskie komentatorzy tej księgi zwracają uwagę, że Bóg po raz drugi w całej historii stworzenia zaangażował się niczym swat w powstanie ludzkiego związku małżeńskiego. Pierwszym takim wydarzeniem było stworzenie Ewy dla samotnego Adama. W wypadku Ozeasza postąpił jednak inaczej. Co prawda nakazał mu poślubienie rozwiązłej dziwki lubującej się w prostytucji, lecz pozostawił prorokowi swobodny wybór, którą – z wielu dostępnych – sam wybierze sobie za żonę. Nadrzędnym celem tego planu było uzmysłowienie Ozeaszowi dramatu, jaki Najwyższy odczuwał w związku z zachowaniem się Izraela wobec Niego. Lud ten bowiem nieustannie zdradzał Najwyższego z innymi „bogami”. Żydzi ciągle tworzyli sobie przedmioty kultu, które czcili i wielbili, twierdząc, iż to one reprezentują PANA (Boga *JHWH*). Izraelici mieszkający na terenie królestwa północnego wybudowali sobie nawet dwa sanktuaria (w Betel i Dan), aby nie musieć już więcej udawać się do świątyni w Jerozolimie. Wzgórze Garizim (w pobliżu Sychem – por. J 4,20) uznali za ekwiwalent wzgórza Syjon. W tych miejscach wielbili Boga *JHWH*, jednak takie postępowanie było całkowicie niezgodne z Bożą wolą objawioną im w Bożym Prawie.

Cel spisania księgi

Uświadomienie Izraelowi, że z powodu powszechnie praktykowanego przez nich bałwochwalstwa przestali być ludem Bożym. Co gorsza, nieustanne trwanie w grzechu prowadzi ich nieodparcie do wiecznego potępienia. Zwiastunem tego Ostatecznego Sądu będzie nadciągająca tragedia narodowa, w trakcie której zostaną deportowani do Asyrii. Jednak powrót jest możliwy. Święty Bóg nie pragnie ich wiecznego potępienia. On jest gotów odstąpić od gniewu i porzucić swą zapalczywość. W Oz 2,16-22 ujawnia, że w swoim miłosierdziu nie przekreśla ich szans na odrodzenie i powrót do Niego. Jeśli tylko naród ten przestanie być uparty i pokutując, odstąpi od duchowego cudzołóstwa (bałwochwalstwa). Kiedy w ten sposób narodzą się do nowego życia (por. Oz 13,13), wówczas On na nowo ich pokocha i otoczy swoją opieką.

Temat księgi

Przyrównanie relacji pomiędzy Izraelem a Bogiem *JHWH* do relacji małżeńskiej, w której naród żydowski okazał się wiarołomną małżonką, która porzuciła swego Oblubieńca. Co gorsza, nie tylko od Niego odstąpiła, ale też zachowuje się niczym wyuzdana dziwka, która prostytuuje się z kim popadnie. Duchowy nierząd, o którym mówi ta księga, był bałwochwalstwem, powszechnym w tamtym czasie w Izraelu (królestwo północne). Ból serca zdradzonego Oblubieńca oraz następujący za nim słuszny i w pełni uzasadniony gniew jest tematem dominującym i formującym całe przesłanie tej księgi.

Kluczowy werset

Oz 7,13-14 (NPD): *Okrutny los czeka ludzi, którzy mnie porzucają! Czekają ich zguba z powodu buntu przeciwko mnie! Dlaczego miałbym ich ocalić, skoro jedynie kłamstwa o mnie rozgłaszają? Nie wołają do mnie ze szczerego serca, a jeśli w swych łóżach lamentują, wynika to jedynie z troski o własną pomyślność oraz o bogactwo! To samo zresztą czynią wobec swoich bożków!*

Plan księgi

I. MAŁŻEŃSTWO OZEASZA JAKO METAFORA RELACJI BOGA Z IZRAELEM

1. Polecenie dla proroka w. 1,2-9
2. Rozstanie Boga z narodem żydowskim
i zapowiedź Nowego Ludu wiary w. 2,1-15
3. Niezgłębiona miłość PANA szansą na powrót Izraela do Boga ... w. 2,16-25
4. Odkupienie niewiernej żony w. 3,1-5

II. PRZYCZYNY ROZSTANIA BOGA Z IZRAELEM

5. Przemowa Boga na procesie rozwodowym z Izraelem w. 4,1-19
6. Oskarżenie kapłanów i przywódców Izraela w. 5,1-15
7. Wezwanie narodu do opamiętania się w. 6,1-11
8. Zamiłowanie Izraela do grzechu w. 7,1-16
9. Grzech Izraela w. 8,1-14
10. Zapowiedź sądu nad Izraelem w. 9,1-17
11. Sąd PANA nad Izraelem w. 10,1-15

III. DROGA DO OCALENIA IZRAELA I JEGO POJEDNANIA Z BOGIEM

12. Zawiedziona miłość PANA do Izraela w. 11,1-11
13. Oskarżenie Izraela oraz Judy w. 12,1-15
14. Gniew PANA nad Izraelem w. 13,1-15
15. Ocalenie dostępne tylko dla pokutujących w. 14,1-10

MAŁŻEŃSTWO OZEASZA JAKO METAFORA RELACJI BOGA Z IZRAELEM

1,1: 2 Krl 13,13; 2 Krl 14,23;
2 Krl 15,5,7; 2 Krl 16,1;
2 Krn 26,1; 2 Krn 27,1;
2 Krn 28,1; Rz 9,25

1 ¹W czasie gdy Ozjasz¹, Jotam², Achaz³ i Ezechiasz⁴ byli królami Judy, a Jeroboam⁵, syn Joasza⁶, był królem Izraela, PAN zwrócił się do Ozeasza, syna Beeriego.

Polecenie dla proroka

1,2: Pwt 31,16; Jr 3,1; Oz 2,7;
Oz 3,1; Oz 5,3

²Pierwszy raz PAN przemówił do Ozeasza następującymi słowami:

„Idź do miasta i wybierz sobie za żonę jakąś prostytutkę, abys nie mógł być pewien, czy dzieci, które ona porodzi, będą twoje, czy innego mężczyzny. Wasze małżeństwo będzie dla wszystkich symbolem rozwiązłości tego ludu, który, oddając część bożkom, otwarcie mnie zdradza, dopuszczając się duchowego nierządu”.

³Ozeasz poszedł więc i wybrał sobie za żonę Gomer⁷, córkę Diblaima, która wkrótce zaszła w ciążę i urodziła syna.

1,4: 2 Krl 10,11

⁴Wówczas PAN rzekł do Ozeasza:

„Daj mu na imię Jizreel⁸ jako zapowiedź tego, że już niedługo ukarzę króla z dynastii Jehu i rozproszę jego ród, aby pomścić mord, którego dokonał on w Jizreel⁹. ⁵Zdecydowałem bowiem, iż właśnie w dolinie Jizreel złamię moc i niepodległość Izraela¹⁰”.

1,6: Oz 1,8; Oz 2,6,25

⁶Wkrótce Gomer ponownie zaszła w ciążę i urodziła córkę. Wtedy PAN powiedział do Ozeasza:

1,7: 1 Sm 17,47; Ps 44,4

„Dziewczynce nadaj imię Lo-Ruchama, co znaczy «Nie-kochana», jako zapowiedź tego, że już niedługo przestanę okazywać mą miłość i przebaczenie mieszkańcom Izraela. ⁷Nadal jednak będę okazywać moją miłość mieszkańcom Judy i ja, PAN, ich Bóg¹¹, osobiście uwolnię ich od wszystkich nieprzyjaciół. Uczynię to bez użycia broni i wojska”.

¹ Chodzi o króla Azariasza (zwanego też Uziaszem), który samodzielnie panował w Judzie w latach 767–740 p.n.e. Różnice w imionach wynikają z różnic w zapisach odnoszących się do tego samego człowieka.

² Jotam samodzielnie panował w Judzie w latach 740–732 p.n.e.

³ Achaz samodzielnie panował w Judzie w latach 732–716 p.n.e.

⁴ Ezechiasz panował w Judzie w latach 729–695 p.n.e.

⁵ Odniesienie do Jeroboama II, który samodzielnie panował w Izraelu w latach 782–753 p.n.e.

⁶ Joasz samodzielnie panował w Judzie w latach 798–782 p.n.e.

⁷ Hebr. *Gomer* znaczy „Dosyć!”.

⁸ Hebr. *Jizreel* – mało spotykana nazwa własna (imię) kojarzona głównie z doliną Jizreel oraz letnią rezydencją króla Achaba. Może być ono wieloznacznie tłumaczone – zarówno jako „Bóg-sieje” czy „Bóg daje owoc”, jak i „Bóg

rozprasza”, a nawet „Boży potomek”. Wszystko zależy od kontekstu, w jakim występuje. W rozdziale 2 tej księgi Bóg stosuje to określenie do opisu czasów mesjańskich, w których do swego ludu zaliczy nie etniczny Izrael, ale lud wiary.

⁹ W dolinie Jizreel Jehu (por. 2 Krl 9nn) dokonał krwawego mordu politycznego, w czasie którego wyrznął 42 książąt judzkich. Prorok Elizeusz poparł ten mord, gdyż przyczynił się on do wypięcenia kultu Baala, jednak pobudki Jehu były bardziej przyziemne. Pragnął on zagarnąć całą władzę polityczną. Zapowiedź Boża spełniła się dość szybko, jako że w roku 752 p.n.e. Zachariasz, ostatni król z dynastii Jehu, został zamordowany, a niepodległość Izraela pod kolejnymi rządami królewskimi przetrwała jeszcze jedynie 30 lat.

¹⁰ Dośł. „moc”.

¹¹ Hebr. *Elohim*.

⁸ Kiedy już Gomer odstawiała od piersi swą córkę Lo-Ruchama, ponownie zaszła w ciążę i urodziła drugiego syna, ⁹ PAN powiedział: „Daj mu na imię Lo-Ammi, co znaczy «Nie jesteś moim ludem», gdyż Izrael przestał być moim ludem, a ja przestałem być jego Bogiem¹”.

1,8: Oz 1,6,9

1,9: Oz 1,8; Oz 2,1,25

Rozstanie Boga z narodem żydowskim i zapowiedź Nowego Ludu wiary

2 ¹ „A kiedy nadejdzie czas, w którym Izrael stanie się tak liczny jak piasek na brzegu morza, [przygarne do siebie inne narody²]. Wtedy stanie się tak, że zamiast mówić do nich: «Nie jesteś moim ludem³», powiem: «Jesteście synami Boga Żywego⁴»⁵. ² Będzie to dzień nowego zasiewu – Wielki Dzień *Jizreel*⁶. W tym czasie potomstwo Judy oraz Izraela zjednoczą się pod wspólnym przywództwem. ³ Jednak zamiast razem pokornie przyznać: «Nie jesteśmy już ludem», będą powszechnie głosić nieprawdę, mówiąc: «Jesteśmy dziećmi Boga Żywego» oraz «Jesteśmy umiłowani».

2,1: Rdz 22,17; Jr 33,22;

Oz 1,9; Rz 9,26-27; 1 P 2,10

2,2: Iz 11,12; Jr 3,18;

Jr 23,5-6; Ez 37,21; Ez 39,25;

Oz 3,5

2,3: Oz 2,1,4

⁴ [Zamiast tego powinni zrozumieć, że rozstałem się z nimi], a pretensje i zarzuty niech stawiają Jerozolimie – swej własnej matce⁷! Ona bowiem przestała być mą oblubienicą, a ja przestałem być jej Oblubieńcem⁸. Powinni raczej wezwać ją, by zmyła z siebie jaskrawy makijaż prostytutki i usunęła prowokujące ozdoby ze swoich nagich piersi. ⁵ Jeśli bowiem sama tego nie uczyni, wówczas ja огоłocę ją całkowicie i porzucę nagą, jak w dniu jej narodzin. Wtedy też sprawię, iż będzie umierać z pragnienia niczym pustynna ziemia, której brak jest wody. ⁶ Nie będę miał żadnego zmiłowania nad jej dziećmi, gdyż będą pochodzić z nierządu⁹. ⁷ Ich matka jest bowiem bezwstydną

2,4: Iz 50,1; Jr 3,1,9; Oz 2,7;

Oz 4,5

2,5: Ez 16,4.7.22.37.39;

Oz 13,15

2,6: Jr 13,14; Oz 1,6; Oz 5,7

2,7: Iz 1,21; Jr 2,25; Jr 3,1-2

¹ Wyrażna Boża deklaracja zakończenia przymierza z etnicznym Izraelem. Podobnie Najwyższy wypowiedział się przez proroka Jeremiasza w Jr 3,8.

² Dodatek zgodny z interpretacją prorocstwa Ozeasza przeprowadzoną przez Apostoła Pawła w Rz 9,23-26.

³ Dosł. „Nie mój lud”.

⁴ Hebr. *El Haj*.

⁵ Taka narracja środowisk żydowskich panuje do czasów obecnych. Naród ten nigdy nie przyjął do wiadomości Bożej decyzji zerwania w nimi relacji przymierza, lecz rozwinął narodową ideologię „narodu wybranego” i „ludu Bożego”. Blisko 800 lat później podobnej oceny narodu żydowskiego dokonał Jezus Chrystus. W Mt 21,23-46 czytamy, jak PAN zapowiedział, że Królestwo Boże, które miało być ich dziedzictwem etnicznego Izraela, zostanie mu odebrane i przekazane tym, którzy wydadzą jego owoc. Oczywiście, ci z Żydów, którzy z całego serca zaufali Mesjaszowi (Chrystusowi) i złożyli w Nim całą swą nadzieję, również znajdują się w Bożym Królestwie. Jed-

nak dokona się to na podstawie ich osobistej wiary, a nie etnicznej przynależności do narodu żydowskiego.

⁶ Mamy tu zapowiedź czasów, w których – po powszechnym zesłaniu Bożego Ducha (por. Dz 2) – Najwyższy ustanowi w miejsce etnicznego Nowy Lud – lud wiary, składający się zarówno z Żydów, jak i nie-Żydów.

⁷ Zgodnie z Oz 4,4 określenie „matka” odnosi się tu do Jerozolimy, która dla całej społeczności żydowskiej była przez wieki i nadal jest centrum ich miłości. Przy okazji warto pamiętać, że dziedziczenie narodowości w kulturze żydowskiej następuje po matce, a nie po ojcu.

⁸ Kolejne powtórzenie zerwania przymierza z etnicznym Izraelem, które wzmacnia zapis Jr 3,6-10. Nauczanie Jezusa z Nazaretu ujawniło, że nową oblubienicą PANA jest *ekklesia*, czyli taka społeczność ludu, który w Chrystusie złożył swoją całkowitą ufność i nadzieję.

⁹ Niestety, naród żydowski nigdy się nie ukorzył i nigdy sam wobec siebie nie przyznał, że w sensie etnicznym przestał być ludem Bożym. Dlatego przez blisko dwa tysiąclecia od czasu Chrystusa był nieustannie prześladowany przez

2,7: Oz 1,2; Oz 2,4.10.14;

Oz 3,1

dziwką, a każda jej ciąża znakiem hańby, potwierdzającym jej życiowe motto: «Pójdę z każdym gachem i sprzedam się za żarcie, picie, piękne szaty i luksusowe balsamy».

2,8: Jr 18,15; Lm 3,9; Oz 9,6;

Oz 10,8

2,9: Jr 3,1

⁸ Dlatego osaczę ją ciernistymi krzewami i chwastami niczym murem, by nie mogła odnaleźć ścieżek swej nieprawości, którymi dawniej chadzała. ⁹ Przez to choć nadal będzie pożądać kolejnych gachów i nieustannie uganiać się za nimi, nie znajdzie ich. Być może wówczas, zrezygnowana, postanowi: «Wrócę do mego Oblubieńca, bo lepiej mi było z nim, niż jest obecnie».

2,10: Iz 1,3; Ez 16,19;

Ez 23,41; Oz 2,7; Oz 8,4;

Oz 13,1-2

2,11: Oz 8,7; Oz 9,2

¹⁰ A ponieważ w swoim wyuzdanym amoku zapomniła, iż to ja dawałem jej wszystko – zboże, wino i oliwę z oliwek, nawet srebro i złoto, których używała, by oddawać cześć Baalowi¹ – ¹¹ dlatego odbiorę jej wszystko, czym ją obdarzałem: zboże i wino, których tak hojnie dostarczałem jej co roku w porze żniw i winobrania. Pozbawię ją zbiorów wełny i lnu, które jej dostarczałem, by mogła szatami okryć swoją nagość. ¹² W ten sposób obnażę ją publicznie, na oczach jej gachów i żaden z nich nie uwolni jej z mojej ręki.

2,12: Jr 13,26; Ez 16,37

2,13: Iz 1,13-14; Jr 7,34;

Jr 16,9; Oz 3,4; Am 5,21;

Am 8,10

2,14: Iz 5,5; Iz 7,23; Jr 5,17;

Jr 8,13

2,15: Iz 65,7; Jr 7,9; Ez 16,17;

Oz 4,6.13; Oz 11,2; Oz 13,6

¹³ Położę kres radości, jaką ta społeczność czerpała z corocznego gromadzenia się na uroczystościach świętowania nowiów oraz szabatów. ¹⁴ Zniszczę ich winnice i sady², które uważają za swoje, twierdząc, iż otrzymali je jako zapłatę od swoich gachów. Sprawię, że zamienią się w dziki gąszcz, z którego owoce będą spożywać tylko polne zwierzęta. ¹⁵ Ja, PAN, oświadczam, że osobiście ukarzę tę społeczność za te wszystkie czasy, w których o mnie zapominali i obwieszeni kolczykami oraz naszyjnikami palili kadzidła przed posągami Baala oraz uganiiali się za innymi bożkami”.

Niezgłębiona miłość PANA szansą na powrót Izraela do Boga

2,16: Ez 20,33-35; Mi 4,10

2,17: Joz 7,26; Iz 65,10;

Ez 28,25-26; Oz 11,1;

Oz 12,10.14; Oz 13,4

¹⁶ „Aby ją zachęcić do powrotu do mnie, ponownie wywiodę ją na pustynię, by tam dotrzeć do jej serca³. ¹⁷ A jeśli się opamięta, dam jej nowe winnice, a dolinę Akor, zwaną też Doliną Nieszczęścia⁴, przemienię we wrota nadziei, by ponownie stała się uległa wobec mnie, jak dawniej, gdy była jeszcze młoda – kiedy wybawiłem ją

prawie wszystkie narody, które nie dały się nabrać na ich własną narrację, iż nadal pozostają „narodem wybranym” i „ludem Bożym” (por. werset Oz 2,3). Doświadczali niebywałych pogromów – włącznie z holokaustem podczas II wojny światowej – jednak nie doprowadziło to ich do jakiegokolwiek opamiętania. Po holokaucie etniczni Żydzi masowo odstąpili od wiary w Boga *JHWH*. Obecnie światowa populacja Żydów jest w 95% ateistyczna.

¹ To samo Bóg wyrzucał Żydom przez proroka Ezechieła (por. Ez 7,19-20; Ez 16,6-19).

² Por. wydarzenia opisane w Jl 1,2-12.

³ W tradycji żydowskiej wędrówka przez pustynię po

wyjściu z Egiptu jest postrzegana jako Boże błogosławieństwo i fakt, że ten okres obfitował w wiele Bożych cudów i znaków opieki nad uwolnionym z niewoli narodem. Faktem jednak jest także ciągła skłonność serc Hebrajczyków do bałwochwalstwa. Bóg ten okres relacji z narodem żydowskim podsumował znacząco w Ez 20,3-26. W żydowskiej interpretacji proroków wizja wyjścia z Babilonii jest porównywana do wyjścia z Egiptu.

⁴ Dolina Akor położona jest niedaleko Jerycha. Znajduje się w niej wiele niebezpiecznych wąwozów, pełnych węży i skorpionów, więc zdecydowanie jest to miejsce nieprzyjazne człowiekowi.

z niewoli w Egipcie. ¹⁸W dniu, w którym na nowo powie do mnie, swojego PANA: «Mój Oblubieńcu», a nie: «Mój Baalu», ¹⁹usunę z jej myśli wszelkie bóstwa¹, tak iż więcej nie będzie ich wymawiać swoimi ustami, ponieważ już nie będzie pamiętać ich imion. ²⁰Dopiero wtedy zawrę przymierze z dziką zwierzyną, z ptactwem i wszelkim polnym zwierzęciem, a także z każdym gadem, który pełza po ziemi, by więcej szkody im już nie wyrządzały. Miecze i łuki połamię, wojnom kres położę, aby mogli żyć bez lęku – bezpiecznie i w pokoju. ²¹Wtedy na nowo poślubię tę społeczność. Tym razem będzie to już na wieki, gdyż jednostronnie uznaję² ją za prawą i sprawiedliwą³. Okażę jej miłość i miłosierdzie⁴. ²²A jeśli wytrwa w wierności⁵ wobec mnie, pozna w końcu, że tylko JA JESTEM PANEM.

²³Ja, PAN, oświadczam, że wtedy wysłucham prośb nieboskłonu o chmury, a one wyleją wody na spękaną ziemię, odpowiadając na jej błagania o deszcz. ²⁴Ziemia zaś odpowie na wołania zbóż, winorośli i drzew oliwnych tak bardzo spragnionych rosy. Wówczas cały chór stworzenia zaśpiewa jednym głosem: *Jizreel*, co znaczy: «Bóg⁶ daje owoc». ²⁵Wtedy też dokonam obfitego zasiewu Nowego Ludu w całym kraju i pozwolę, by rozrastał się ku mojej chwale! Okażę moją miłość tym, których dotąd nazywałem: «Lo-Ruchama», czyli «Nieumiłowani», zaś do tych, których dotąd nazywałem «Lo-Ammi», co znaczy: «Nie jesteście moim ludem», powiem: «Jesteście moim ludem», zaś oni odpowiedzą: «Ty jesteś naszym Bogiem⁷»⁸.

2,18: Iz 54,5; Oz 2,9
2,19: Wj 23,13; Joz 23,7;
Ps 16,4; Za 13,2
2,20: Iz 2,4; Iz 11,6,9;
Iz 32,18; Jr 30,10; Ez 34,25;
Za 9,10
2,21: Iz 54,5-6; Iz 62,4-5;
Ez 16,8; 2 Kor 11,2
2,22: Iz 62,4; Jr 31,33-34;
Oz 6,6; Oz 13,4
2,23: Za 8,12; Ml 3,10
2,24: Jr 31,12; Oz 1,4;
Oz 14,8; Jl 2,19
2,25: Jr 30,22; Jr 31,27;
Jr 33,26; Oz 1,6,9; Za 13,9;
Rz 9,25; 1 P 2,10

Odkupienie niewiernej żony

3 ¹Następnie PAN powiedział do mnie:

„Idź po swą żonę. Odkup ją i weź ponownie do siebie⁹. Okaż jej

3,1: Jr 3,20; Oz 1,2; Oz 2,7

¹Warto zwrócić uwagę na przemożną logikę tej wypowiedzi, z której jasno wynika, że wybaczenie jest możliwe dopiero po opamiętaniu się tego, kto zgrzeszył. Dopiero opamiętanie się i żal za popełnione zło (grzech) są podstawą do wybaczenia.

²Dosł. „uczynię ją w mych oczach”.

³Historia pokazuje, że przez kolejne 800 lat naród żydowski nie przeszedł takiej odnowy, jakiej Bóg oczekiwał. Chociaż przez proroka Ezechiela otrzymali podobne wezwanie do odnowy, a nawet obietnicę nowego podziału ziemi obiecanej i wzniesienia nowej świątyni, nic z tego się nie wydarzyło. Wszystko szło dalej takimi samymi koleinami, jakie opisane zostały w Psalmie 106. Tekst ten ma jednak charakter mesjański, gdyż odnosi się do nowej oblubienicy PANA, która w NT została nazwana słowem *ekklesia*. Słowo to oznacza lokalną społeczność ludu, który odpowiedział na Boże wezwanie złożeniem całej swojej nadziei i zaufania w Chrystusie – por. Ef 1,4.

⁴Zgodnie z 2 Kor 1,19-20 wszelkie Boże obietnice (zarówno te dawne, skierowane do ludu starego przymierza,

jak i te nowsze, skierowane do Bożego Nowego Ludu) znajdują swe wypełnienie TYLKO W CHRYSYSTUSIE! Tylko w Nim wszystkie one są zawsze „TAK”.

⁵O tym samym mówił Jezus np. w Mt 24,13 oraz w objawieniu danym Apostołowi Janowi na Patmos – por. Ap 2,10-13; Ap 2,25-26; Ap 7,14; Ap 17,14; Ap 22,11.

⁶Hebr. *Elohim*.

⁷Hebr. *Elohim*.

⁸Cała końcówka tego rozdziału jest tekstem wybitnie mesjańskim i eschatologicznym, który mówi o przyszłym Nowym Stworzeniu (por. Ap 21,5).

⁹Zderzamy się tutaj z brakiem ciągłości w narracji na temat losów Gomer. Wcześniejsza wzmianka o niej pochodzi z Oz 1,8 gdzie dowiadujemy się, że po odstawieniu córki od piersi ponownie zaszła w ciążę i urodziła syna. Komentowany werset mówi o jej odkupieniu z niewoli przez jej męża, proroka Ozeasza. Nie wiemy, z jakiego powodu i kiedy trafiła do niewoli, być może w domu publicznym. W warstwie symbolicznej odkupienie Gomer

miłość pomimo tego, że ona kocha innego! [Chcę bowiem na twoim przykładzie pokazać, jaką] miłością, ja, PAN, otoczyłem społeczność Izraela pomimo tego, że ona ciągle zwracała się do innych «bogów», składając im ofiary pokarmowe¹”.

3,2: Oz 3,3

² [Poszedłem zatem i] odkupiłem Gomer za piętnaście sztuk srebra² i półtora korca³ jęczmienia. ³ Następnie jej zapowiedziałem: „Przez długi czas będziesz mieszkała w moim domu i nie będziesz się prostytuować. W tym czasie nie będziesz współżyła z żadnym mężczyzną, nawet ze mną. ⁴ Z woli Najwyższego będzie to znak, że przez długi czas nie będzie w Izraelu króla ani nawet księcia, a Izrael będzie musiał się obywać bez ofiar, świątyni, kapłanów, a także bez przedmiotów kultu religijnego⁴! ⁵ Nadejdą jednak dni, że lud zwróci się do PANA, swego Boga⁵, i będą szukać Króla⁶, potomka Dawida. W końcu przyjdą do PANA, drżąc z bojaźni, i w czasach ostatecznych doświadczą Jego wspaniałej dobroci⁷”.

3,4: 1 Sm 15,23; Lm 2,9;

Oz 2,13; Oz 10,1-3;

Oz 13,10-11

3,5: Iz 2,2-3; Iz 17,7; Jr 30,9;

Jr 33,9; Jr 50,4-5; Ez 37,24;

Oz 2,1

PRZYCZYNY ROZSTANIA BOGA Z IZRAELEM

Przemowa Boga na procesie rozwodowym z Izraelem

4,1: Iz 3,13; Iz 59,4; Jr 25,31;

Oz 5,1; Oz 12,3; Mi 6,2

4 ¹ Posłuchaj, ludu Izraela, słów, które PAN na procesie rozwodowym wypowiedział przeciwko wam w Sądzie Niebiańskim⁸: „Ta społeczność jest wobec mnie, ich Boga⁹, ciągle niewierna.

może sygnalizować, że Bóg ma również gotowość odkupienia upadłej społeczności Izraela i przywrócenia jej do relacji ze sobą. Ta relacja będzie mogła przetrwać jedynie wtedy, gdy ta społeczność prawdziwie się opamięta i stanie się wierna Bogu. Ta ostatnia myśl jest główną osią przesłania aż do końca księgi. Warto zwrócić uwagę, że samo odkupienie nie oznacza przywrócenia relacji, a jedynie uwolnienie od istniejącego zniewolenia. Relacja osoby odkupionej z jej odkupicielem nie jest przywracana automatycznie w momencie odkupienia, a dopiero wtedy, gdy u osoby odkupionej nastąpi prawdziwa wewnętrzna przemiana wynikająca z ukorzenia się, żalu z powodu wcześniej popełnianych grzechów i nieprawości oraz pragnienia definitywnej zmiany postawy w relacji z odkupicielem.

¹ W tekście hebr. „placki z rodzynkami”.

² W tekście hebr. „za 15 szekli srebra” (czyli około 171 g srebra).

³ W tekście hebr. „za chomer i letek jęczmienia” (czyli za około 273 litry ziarna).

⁴ Tekst hebr. mówi dosł. o stelach, efodzie i terafim. Ta zapowiedź zrealizowała się kilka razy. Pierwszy raz po zburzeniu świątyni przez Nabuchodonozora I. Ponownie podczas okupacji w czasach Antiocha Epifanesa. Ostatecznie – gdy wcześniejsze kary nie zadziałały – w roku 70 n.e., gdy armia rzymska zniszczyła Jerozolimę wraz ze

świątynią. To był definitywny koniec epoki starożytnego Izraela. Po tym wydarzeniu naród żydowski całkowicie przeorganizował się duchowo i rozwinął w swym łonie zupełnie nową religię – judaizm talmudyczny (rabiniczny), który nie bazował już więcej stricte na Starym Testamencie, lecz za swą podstawową księgę wiary przyjął Talmud oraz inne traktaty filozoficzno-mistyczne (w tym: *Zohar*, *Sefer Jecira*, *Ec Haim*, *Bahir*), które przez stulecia uformowały w końcu ezoteryczny system wierzeń zwany Kabałą. Obecnie system kabalistyczny jest praktykowany nie tylko przez ruchy chasydzkie (w środowisku których się rozwijał), ale zyskał wielką popularność nawet wśród agnostyków żydowskich, którzy – razem z żydowskimi ateistami – stanowią ok. 95% światowej populacji żydowskiej.

⁵ Hebr. *Elohim*.

⁶ Tekst mesjański. Tym Królem, potomkiem Dawida, okazał się Jezus Chrystus – por. m.in. Mt 1,1; Mt 12,23; Dz 4,25; Rz 1,3; 2 Tm 2,8; Ap 22,16.

⁷ Kolejny tekst mesjański wskazujący na przyszłe opamiętanie się etnicznego Izraela. O tym okresie z głębo- kim wzdychaniem marzył Apostoł Paweł, pisząc słowa zawarte w rozdziałach 9–11 *Listu do Rzymian*.

⁸ O Niebiańskim Sądzie, zwanym też Radą Bożą, czytamy także w Ps 9,8-9; Ps 82,1-6; Ps 89,6-9; Ap 4,2-11.

⁹ Hebr. *Elohim*.